

intelligendum de positiva deceptione, sed de negativa nescientia quæ potuit esse in Eva, quia non oportuit eam adeo sapientem esse, sicut Adamum, neque per experientiam tunc cognoscere poterat, an aliud esset animal locutionis, et rationis capax præter hominem. Et in hoc sensu defendant rationem illam Pererius et Ystellæ. Sed imprimis interpretatio est contra expressa verba Magistri et Abulensis, imo etiam Cyrilli, ut allegatum est. Deinde videtur impossibile in illa actione separare deceptionem a nescientia, quia Eva audierat serpentem loquentem, et illi respondit tanquam personæ intelligentia capaci: ergo necessario debuit putare illum, quem audiebat, et ad quem loquebatur, intelligentem esse: ergo si cogitabat, illud solum esse animal, quod oculis videbat et loquebatur, non habuit tantum nescientiam, sed etiam judicium erroneum circa proprietatem, seu capacitatem serpentis. Respondere videtur Pererius, illam ignorantiam Evæ (quam ipse puræ negationis vocat) non exclusisse omnem assensum, sed firmum. Quia non creditit (inquit) firmo assensu serpentem posse naturaliter loqui, sed dubio tantum, et quasi suspenso. Quæ verba satis dubia, et (ut ita dicam) suspensa sunt, quia eorum auctor, neque negare potuit assensum, nec affirmare ausus est: et ideo vocat dubium, et suspensum. Verumtamen si dubium esset, quod vocant negativum tantum, seu per suspensum Judicij utriusque partis, nullus esset assensus neque posset esse principium practice operandi et loquendi. Si autem fuit propositum judicium, etiamsi non esset firmum sed formidolosum, esset vera deceptio.

21. *Impugnantur tertio ex Ruperto.* — Deinde illam sententiam merito refellit Rupertus, lib. 3, in Gen., cap. 3, dicens: *Item et illud queritur, utrum nescierit mulier, quod serpens æque ut cætera animantia irrationalis esset, et sua facultate loqui non posset. Si hoc nescivit minorem (quod absurdum est) intelligentiam in illo lucido Dei Paradiso habuit, quam nunc habet in hac obscuritate vita plenæ miseriis, ubi licet caro, quæ corrumpitur aggravet animam, scit tamen nullam præter suam rationalem esse vitam. Si autem (quod verum est) scivit, serpentem non nisi alieno spiritu potuisse loqui profecto in eo miræ seductionis immensitas est, quod quasi omnipotentiam spiritus ejus mirata est mulier, qui per rationale animal humana formare verba potuisset. Sentit ergo Rupertus cognovisse Eevam aliquem spiritum per serpentem secum fuisse locutum:*

et consequenter cognovisse eudem spiritum responsum suum potuisse percipere, et ideo nihil timuisse, nec dubitasse cum eo loqui.

22. *Verior responsio ex allato Ruperto.* — Mihiq; hæc sententia valde probabilis videtur. Nam satis credibile est, habuisse Eevam notitiam substantiarum spiritualium, id est, quod præter res corporeas creasset Deus spiritus ratione utentes, et habentes potestatem ad habenda corpora. Ergo facile cogitare potuit, aliquem spiritum sibi per serpentem loqui. Fortasse tamen non discrevit an spiritus bonus, vel malus esset, quia de Angelorum lapsu revelationem nondum habuerat, quia hoc erat magis occultum, et contingens, minusque ad perfectam notitiam creationis Universi necessarium. Vel certe, si id cognoverat, tunc de hoc non cogitavit, nec ex prioribus verbis, et interrogatione serpentis statim dijudicare potuit qualis esset spiritus, qui sibi loqueretur.

23. *Eamdem indicat D. Thomas.* — Atque hanc sententiam indicasse videtur D. Thomas, 1 p., quæst. 94, art. 4, ad 2, dicens: Quod mulier putavit, serpentem accepisse loquendi officium non per naturam, sed aliqua supernatura operatione. Ubi cum dicit *supernaturali*, non est rigorose intelligendum, sed quatenus quidquid in aliquo fit ultra virtutem naturalem ejus, quodammodo supernaturale dici potest. Bonaventura etiam in 2, d. 21, art. 1, quæst. 2, ad 1, favere videtur, quatenus ait, *mulierem non credidisse eum, qui loquebatur cum serpente esse adversarium sed potius bonum consiliarium.* Et ideo (inquit) tam occulta erat illa tentatio, sicut si diabolus loqueretur ad cor interius. In quo supponit, cognovisse mulierem aliquem spiritum locutum esse in serpente. Quod autem ait credidisse illum fuisse bonum consiliarium, vel corrigendum est, vel negative, seu potentialiter interpretandum, scilicet, non judicasse illum fuisse malum, sed vel abstraxisse, vel simpliciter processisse, quasi supponendo potuisse esse bonum consiliarium.

24. *Instat contra hanc responsionem Pererius primo.* — Secundo. — Tertio. — Objicit vero contra hanc sententiam Pererius. Primo, quia non satis consonat narrationi Moysis: nam ille simpliciter dicit, serpentem locutum esse ad mulierem, eique mulierem respondisse. Quod historice, et plane de serpente intelligitur, ad spiritum autem nonnisi incommode, et violenter detorquetur. Secundo, quia si Eva spiritum per serpentem sibi loqui credidisset, magis fuisse perturbata, et dolum statim suspicata esset, videns enim, non in spe-

cie hominis (sicut Angeli sibi, et marito apparet solebant) sed per serpentem secum loqui fraudem aliquam statim timuisset. Tertio, quia Eva, quando reprehensa est a Deo, non in spiritum sed in serpentem culpam conjecit, et Deus non spiritui, sed serpenti maledixit. Sed hæc ex supradictis facile solvuntur. Quia etiamsi Moyses loquatur de corporeo serpente, sub illo comprehendit spiritum, qui loquebatur, sicut solet loqui Scriptura de Angelis specie sensibili apparentibus et loquentibus.

25. *Ad primum.* — *Ad secundum.* — *Ad tertium quid.* — Unde ad primum dicimus, quod sicut serpens, qui locutus est, non erat solum animal sensibile, sed spiritus per illum: ita etiam serpens, cui respondit mulier eodem modo intelligendus est: et ita ex littera illa colligi non posse, putasse Eevam solum serpentem sensibilem esse, qui loquebatur, sed contrarium potius indicari, nam relativum *cui*, refert eundem, qui locutus fuerat. Ad secundum imprimis ex Scriptura non constat, Angelos sanctos aliquando apparuisse in specie hominis Evæ ante peccatum. Nam Gen. 1, solum habentur illa verba: *Benedixque illis Deus*, et ait, *crescite*, etc. Et infra: *Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam*, etc. Ex quibus ad summum colligi potest, locutum esse Deum sub forma humana sensibili ad primos homines ante peccatum. Quamvis etiam possint illa verba intelligi de interna inspiratione et locutione, per quam Adam, et Eva illam cognitionem acceperunt. Et cap. 2, solum dicitur de Deo: *Et adduxit eam (id est, Eevam) ad Adam*, quod non est necesse intelligi factum apparente Deo in forma sensibili: et quidquid de hoc sit, de aliis certe apparitionibus Angelorum factis aut soli Evæ, aut illi simul cum Adamo, nulla est ibi mentio. Et deinde quamvis sub forma hominis prius ei apparuisset aliquis Angelus, non ideo postea perturbata fuisse nam potius generaliter sciet, solere Angelos per corpora loqui, dubitare autem posset, an omnes loquantur per eadem corpora, vel per diversa, et cur ille, qui loquebatur sub alia forma veniret, quam prior. In quo nullum est inconveniens, sed potius ad providentiam Dei pertinentem potuit: ut Eva faciliter cognoscere posset dæmonis deceptionem, et ita minus excusabilis redderetur. Ad tertium idem, quod ad primum, respondendum est: latius dicetur inferius, explicando, verba, quibus Deus serpentem maledixit.

CAPUT II.

QUOD FUERIT INITIUM PECCANDI EVÆ, ET QUEM PROGRESSUM IN MULTIPLICANDIS PECCATIS HABUERIT.

1. *Prima sententia Ruperti.* — *Secunda sententia indicata ab Augustino et Prospero.* — Initium peccandi dici potest, vel primum peccatum ab Eva commissum, vel primum tempus, in quo Eva peccare incepit. Utrumque ergo initium explicare intendimus, sed ut facilius declaremus speciem peccati primi, ac præcipui ab Eva commissi, inquirimus prius temporis initium, in quo Eva ab innocentia cadere coepit, et consequenter totum progressum, et ordinem peccatorum ejus explicabimus. Primum ergo Rupertus, lib. 3, in Gen., cap. 2, sentit, aliquod peccatum Evæ totam serpentis tentationem antecessisse. Putat enim intra Paradisum non fuisse serpentes, nec alia bruta animalia, quia contra pulchritudinem, et decentiam, seu munditatem illius loci futurum fuisse existimat; et ita locus ille non esset tantæ beatitudinis existimandus, quantæ fuisse describitur. Ex hoc ergo infert, quod *mulier corpore* (ut ait) *el oculis raga dum incontinenter deambulat, forte prospectans qualis extra Paradisum mundus haberetur, et dum serpens dulcedini terre proprius, et ambitiosus innititur, locus diabolo datus est, et occasio porrecta, ut Eevam tentaret.* Per quæ verba satis significat, Eevam culpa sua et inordinatis actionibus tentationi occasionem præbuisse, ac proinde culpam aliquam priorem tentatione fuisse. Etenim verba illa, *mulier corpore, et oculis raga, dum incontinenter deambulat*, manifeste indicant inordinatam actionem. Aliqui etiam dixerunt, Eevam, prius quam a diabolo, tentaretur, peccasse per superbiam, et nimiam confidentiam sui; et movebantur, quia Deus non permetteret tentari innocentem, nam ipsa tentatio quedam poena est. Quam sententiam indicare videntur Augustinus 11, Gen., cap. 3, et Prosperus, lib. 2, de Vit. contemp., c...

2. *Ruperti sententia profligatur.* — Prior vero sententia Ruperti omni caret fundamento. Nam imprimis, quod supponit intra Paradisum non fuisse animantia, falsum esse patet quia intra Paradisum eis Adam nomina imposuit, ut Gen. 2, narratur, ut supra explicavimus. Deinde tentatio Eevæ non lege a situ arboris scientiae facta est, nam in progressu tentationis *vidit mulier lignum, quod esset bonum*

ad r̄escendum et pulchrum oculis, etc., Gen. 3. Lignum autem scientiae boni, et mali erat in medio Paradisi, vel prope arborem vite, ut ex 2, Gen., colligitur: ergo verisimile non est serpentem fuisse extra Paradisum, quando Evam tentavit, quia distantia a medio Paradisi usque ad terminos ejus non erat tam parva, ut in illa posset colloquium inter serpentem et mulierem misceri: erat enim distantia plurium milliarum, ut in superioribus diximus. Unde non est etiam credibile Evam in brevi tempore tam longam deambulationem fecisse. Denique illa inordinatio quam Rupertus Evam tribuit, nullum habet fundamentum in Scriptura, nec rationem, cur prae sumenda sit. Nam si tanta erat inordinatio, ut esset peccatum mortale, nulla materia, nullumve indicium tam gravis culpæ ibi reperimus: si autem venialis tantum culpa judicetur, haec in illo statu ante mortalem causum inveniri non poterat, ut diximus. Neque absque temerario iudicio illam sine ulla probatione præsumere possumus, nam sine ulla veniali culpa potuit Eva aliquando sola, et separata a marito in Paradi so, et non longe ab arbore scientiae boni et mali deambulare. Atque ita serpens ante omne peccatum Evam, occasionem tentandi illam arripere potuit.

3. Altera quoque sententia expugnatur. — Altera vero sententia multo magis falsa est. Primo quia sine ullo fundamento judicat superbiæ peccatum in Eva ante omnem tentationem externam. Secundo, quia si vera esset illa sententia, non fuisse dæmon initium, et quasi prima radix lapsus humanae naturæ, cuius contrarium ex Scriptura supra ostendimus. Et idem supponunt iidem sancti qui differentiam constituent inter Angelum et hominem, quod ille ex se, et nullo exterius suggestente lapsus est: homo vero non nisi per suggestionem dæmonis; et ideo omnes theologi convenient, Evam ante tentationem nihil peccasse, ut videre licet in D. Thoma 2, 2, q. 161, art. 1, et aliis in 2, d. 21. Neque est verum tentationem habere rationem poenæ, maxime quando sine perturbatione animi fieri et vinci poterat: fuit ergo ad probationem virtutis et augmentum meriti, ut dixit Augustinus, lib. 11, in Gen., cap. 4. Nec in cap. 5, aliud docet, ut infra videbimus, simulque locum Prosperi exponemus.

4. Tertia sententia Pererii quoq; indicatur etiam a Cajetano. — Est ergo alia sententia dicens Evam peccasse statim post illam interrogationem serpentis: *Cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis de omni ligno Paradisi?*

Nam statim (ut auctores hujus sententiae interpretantur) Eva per superbiam peccavit, quia verbis serpentis inducta ægre trilit, illo Dei præcepto esse astrictam, et appetit potestatem libere et sine tali subjectione vivendi. Ita opinatur Pererius, lib. 6, in Gen., disp. de Peccat. Evæ, q. 1, et citat Cajetanum in eundem locum. Verumtamen Cajetanus licet probabiliter conjectet, Moysem non retulisse omnia verba serpentis, sed paucis verbis multa comprehen disse, quibus (ut ipse late discurrevit) persuadere voluit, præceptum illud esse nimis grave, et contrarium libertati et commodis hominum, non tamen dicit, Evam statim fuisse in superbiam elatam. Id tamen insinuat, explicando verba Evæ respondentis ad serpentem, ait enim quod *diabolicum venenum in affectum mulieris serpsit per displicentiam præcepti*. Fundamentum hujus sententiae est, quia Eva respondendo serpenti multa peccata exterius commisit: ergo jam peccaverat interius per peccatum superbiiæ. Consequentia supponitur ex doctrina Augustini 14, de Civitat., cap. 13, ex illo Eccles. 10: *Initium omnis peccati est superbia*; et specialius Tob. 4: *In ipsa initium sumpsit omnis perditio*. Antecedens autem probatur. Primum ex Chrysostomo, homil. 16, in Genes. dicente: *Oportebat initio colloquium illius non ferre*, etc. Quia autem nescio quomodo collecta colloquium serpentis tulit, per quem ut instrumentum pernicios a diaboli verba suscepit, congruum erat statim, etc., ut ipsa aversaretur, et fugeret illius consuetudinem, etc. Verum quia præ magna negligentia non attendebat, non solum non est illum aversata, sed omne mandatum illi detexit, et margaritas porcis objetit. In quibus verbis negligentiam et culpam Evam tribuere videtur in toto illo colloquio, et præsertim exaggerare videtur malum detegendi divina mysteria sine delectu, et colloquendi cum dæmonie cum tanto discriminine. Unde hoc est primum peccatum quod aliqui in illa responsione accusant, scilicet, quod Eva periculo deceptionis et transgressionis præcepti divini se exposuit. Quia tenebatur advertere illum esse superiorem aliquem spiritum, et se esse insufficientem ad rationem illi reddendam, vel ad disputandum cum illo, ideoque maritum potius adire debuisse, eique serpentis interrogationem notam facere, ut curam illius negotii assumeret. Et præterea alii in verbis Evæ triple peccatum inveniunt. Primum mendacii in verbo illo, *ne tangeremus illud*. Secundum infidelitatis in verbo illo, *ne forte moriamur*. Ostendit enim se dubitare de re a Deo simpliciter

revelata. Tertium esse potest aliud mendacium, quod ex eisdem verbis colligi videtur, quia Deus non dixerat, si comedetis, forte morieris, sed, *In quocumque die comedetis, morte morieris*. Ubi non solum non addidit particulam forte, sed potius addendo, *in quocumque die*, ostendit communionem esse absolutam et infallibiliter exequendam.

5. *Prima assertio D. Thomæ et theologorum.* — Probatur primo. — Nihilominus respondeo, Evam nec ante, quam serpenti responderet, nec in verbis per quæ serpenti respondit, aliquid peccasse. Hæc est aperta sententia divi Thomæ, in d. quæst. 163, art. 2, et aliorum theologorum, in 2, d. 22, nam docent primum peccatum superbiiæ in Eva fuisse appetitum similitudinis ad Deum, quem appetitum non concepit, donec serpens replicavit, et dixit, *Nequaquam moriemini, sed eritis sicut dñi*, etc. Ergo antequam serpens illa verba proferret, non præcessit aliud superbiiæ peccatum, ergo antea nullum peccatum Eva commiserat. Consequentia haec nititur in illo principio supra ex Augustino posito, *initium peccandi in Eva fuisse superbiam*. Altera illatio cum antecedente probatur, quia Eva non est in superbiam elata a se (ut ita dicam), sed excitata per suggestionem extrinsecam dæmonis, sed ante illa verba nullum habuit motivum extrinsecum superbiiæ, ut ex prioribus verbis serpentis manifestum est. Nam esto concedamus, serpentem non dixisse illa sola præcise verba, quæ Moyses refert, nihilominus non possumus nos pro libito confingere alia verba, quæ in illis non insinuantur, vel virtute contineantur. In serpentis autem interrogacione nullum est verbum formale aut virtuale ad superbiam excitans, sed ad summum tacite indicans, vel præcepti onus, vel periculosam curiositatem inquirendi rationem ejus. Imo in hoc etiam calliditas serpentis ostensa est quod non statim aperte transgressionem aut elationem persuasit, sed remote interrogando aggressus est, ut occasionem haberet proponendi postea falsam rationem præcepti, quæ ad superbiam excitat.

7. Probatur ulterius respondendo ad fundamentum Cajetani, in num. 4. — Confirmatur responsio ex Gregorio. — Nec etiam video, quomodo ex verbis illis, aut ex illa exaggeratione, ne comederemus, et ne tangeremus illud, colligat recte Cajetanus, Evam jam concepisse displicentiam præcepti, vel, ut alii volunt, accidiam spiritualem, seu tedium de prohibitione sibi facta. Nihil enim horum in verbis illis significari video, nam priora verba, ut dixi, potius ostendunt tam beneficii, quam præcepti memoriam: posteriora vero, scilicet illius exaggerationis, ne tangeremus, ut jam supra dixi, non continent falsitatem, tum quia fieri potuit, ut etiam verbum illud fuerit a Deo in præcepto expressum, vel quod Adam illo modo præcep-

tum promulgaverit Eva, quamvis a Moyse in precepti enarratione illud verbum fuerit omissum; tum etiam quia cum dicitur, *ne tangere mus*, intelligendum est de tactu ad esum ordinato, et ita simpliciter continetur in prohibitione comedendi, et sine ullo mendacio potuit ab Eva explicite declarari. Neque in hoc ostendit displicantiam precepti, sed potius estimationem, et rigorem circa modum, quo erat perfecte observandum. Confirmatur et declaratur haec responsio ex D. Gregorio, lib. 33, Mor. 40, alias 13, ubi hoc preceptum his verbis refert: *Sed notandum, quod illi dicitur, ex omni ligno Paradisi comedite, de ligno autem boni et mali ne tetigeritis*, ubi preceptum ipsum refert per verbum non tangendi: ergo intellexit, illud esse comprehensum sub verbo non comedendi.

8. Item respondendo ad id quod de triplice Eva peccato asserebatur in fine num. 4. — Denique particula *forte*, addita ab Eva dicente, *ne forte moriamini*, non continet mendacium, nec mentis dubitationem circa rem a Deo dictam indicat. Primum, quia, ut in superioribus diximus, interdum ita loquimur, non propter dubitationem, sed propter contingentiam effectus per se spectati seu ad ejus periculum indicandum. Ita respondit Bonaventura, in 2, d. 22, art. 4, quæst. 1, ad argumentum. Ubi etiam addit, potuisse Eam sine peccato dubitare non de veritate Dei, sed de sensu verborum ejus, an, scilicet, intelligenda essent de morte corporali, vel spirituali, aut an esset pena simpli- citer statuta, et infallibiliter exequenda, vel tantum quam Deus comminatus esset remissibili- ter; et idem in virtute respondet D. Thomas, in 2, d. 22, quæst. 1, art. 1, ad 1. Unde addere possumus, potuisse Eam dubitare, an verba illa: *in quacumque die comederitis, morte moriemini* dicta fuerint tanquam comminatoria poenæ, vel solum tanquam significativa effectum ex mandatione illius cibi consequendum, qualis esse posset mors, si fructus illius arboris ex natura sua esset nocivus, et humano corpori contrarius. Quia ergo serpens, interrogaverat Eam ratione præcepti, dicens, *cur præcepit*, etc., videtur illa in verbis suis pro ratione reddidisse periculum mortis, quod ex tali cibo imminebat, quia vero non erat certa, an esset haec ratio præcepti, addidit particulam *forte*, tum ut suam dubitationem ostenderet non de veritate, sed de sensu verborum Dei, et de ratione præcepti: tum etiam ne falsum diceret, sed suam ignorantiam, seu nescientiam ostenderet, quæ illi statui non

repugnabat. Et ita facile excusatur alterius mendacii, quod illi objiciebatur. Nam particula *in quocumque die*, dictam sensuum ambiguitatem non excludit.

9. Secunda assertio, quæ ex dictis eruitur. — Probatur auctoritate Augustini, D. Thomæ et aliorum. — Ex quibus tandem concludimus, peccatum Eva incepisse statim ac verba illa serpentis audivit; *nequaquam moriemini, sed eritis sicut dii*, etc. Hæc est sententia D. Augustini, lib. 11, Gen. ad litt., cap. 30, et lib. 65, Quæst. ad Orosium, quæst. 4, quam sequitur D. Thomas, 2, 2, quæst. 163, art. 1 et 2, et alii theologi in 2, d. 22, et Perierius, lib. 6, in Gen. in expositione verborum serpentis et mulieris, et in disput. de Peccato Eve. Et probatur, quia post illa verba serpentis, *nequaquam*, etc., statim additur: *Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum*, etc. Sed per hæc verba indicantur peccata exteriora Eva: ergo signum est interius peccasse statim ac serpens secundo locutus est. Consequentia probatur: tum quia inordinatio in motu corporis inordinationem interiorem supponit, nam ab illa procedit: tum etiam, quia in illo statu erat hoc peculiari ratione necessarium, quia in eo ita erant ordinata omnia per originalem justitiam, ut non possit in inferioribus partibus esse defectus, nisi in superioribus præcederet, et ideo non potuit in corpore sanctitas amitti, nisi violata prius animæ sanctitate, ut in simili dixit Augustinus, lib. 1, de Civit., cap. 8. Antecedens vero probatur ex ipsis verbis Genesis nam postquam mulier promissionem serpentis audivit, statim curiose aspergit lignum scientiae, *et vidit, quod esset bonum ad vescendum*. In quibus verbis satis significatur inordinate, et non simpliciter, ac puro animo aspexisse. Nam prius (ut per se credibile est) jam sèpius lignum illud aspexerat, et tamen non viderat, quod bonum esset ad vescendum: aliter ergo tunc aspergit.

10. Item ostenditur ex aliis. — Unde Albinus, quæst. 66, in Genes., interrogat, *cur mulier consideravit lignum post serpentis persuasione?* Et respondet: *Ut explicaret, si quid in eo mortiferum esset, dum autem nihil in eo tale reperiret, confidentius gustavit ex eo*. Ideo autem intentionem id explorandi habuit, quia jam appetere incepérat esum ejus, a quo propter mortis timorem retardabatur: ergo modus ille aspiciendi inordinatum animum supponebat. Unde Rupertus, lib. 3, in Genes., cap. 9. *Revera (inquit) nondum eo modo riderat, quia cum ea præsumptione, qua nunc intuita*

est, nondum consideraverat. Et infra: *Vidit igitur, id est, consideravit, diligenter intuita est, curiosus attendit, et judex eorum, quæ audierat, ipsa esse voluit*. Confirmat hoc Bernardus, tract. de Gradib. humilit., gradu, 1, § 2. *Quid tuam (inquit ad Evam) mortem tam intende tueris? quid illo tam crebro vagantia lunina jacis: quid spectare libet, quod manducare non licet?* Et infra: *Et si culpa non est, culpæ tamen occasio est et indicium commissæ, et causa est committendæ*. Quamvis ergo ille aspectus oculorum pro se malus non appareat, et ex levitate, curiositate, aut sensibili voluptate factus, levis culpa esse possit, tamen in ea nec fuit sine culpa, ut verba ipsa indicant, ut cum Patribus ponderavimus, et effectus monstravit, nec potuit esse in eo statu ex veniali culpa, aut præveniente motu indeliberato: ergo fuit ex aliquo pravo appetitu jam concepto. Unde Gregorius 21, Moral., cap. 2, ait: *Eva prius incaute conspergit lignum, quam ipsum contingeret*: ideo autem incaute aspergit, quia mens ejus jam interius corrupta fuerat. Et inde etiam provenit ut idem lignum, pulchrum oculis, aspectuque delectabile, multo aliter quam antea, ei visum fuerit: nam quæ non rectis oculis aspiciuntur, vehementius movent, et juxta affectum videntis pulchriora apparent. Unde Gaudentius, in tract. 18, qui est de Machabeis, ita exponit illa verba, *Fructus ille ita visus est speciosus, ac dulcis, ut concupiscentiam præstaret oculis, et gulæ concilarer illecebram*. Jam ergo interius peccaverat Eva, quando illo modo arborem aspergit: ergo signum est, lapsum ejus incepisse statim, ac serpentis promissionem audivit.

11. Quodnam fuerit illud primum Eva peccatum. — Peccasse Eam per infidelitatem suadetur ex Scriptura. — Item per superbiam affirmant Augustinus et D. Thomas. — Jam vero explicandum sequitur quodnam illud primum peccatum Eva fuerit. Duo enim ibi intervenire potuerunt, scilicet, infidelitatis, et superbiae, et utrumque videtur in Eva præcessisse. Nam imprimis de Eva dicit, Apost. 1, ad Tim. 2, *Mulier seducta in prævaricatione fuit*, cum tamen de Adam dicat, non fuisse seductum. Illa autem seductio Eva in rebus ad fidem pertinentibus fuisse videtur, nimis in hoc, quod serpentis dicenti, *nequaquam moriemini*, plus credit, quam Deo dicenti, *morte moriemini*: ergo per hanc deceptionem et infidelitatem incidit. Item credit promissioni serpentis, *eritis sicut dii*, quæ errorem in fide continebat. Denique credit, Deum prohi-

buisse esum ligni, quasi ex invidia, ne fierent sicut dii, scientes bonum et malum, quod etiam errorem intolerabilem continent. De peccato vero superbiae id affirmat Augustinus in locis superius citatis, et præserit lib. 11, Genes. ad litt., cap. 30, quem D. Thomas sequitur, et videtur communiori sententia theologorum receptum. Et maxime probari solet ex sententia Sapientis Ecclesiast. 20, et Tobiae cap. 4, dicentium, initium peccandi fuisse superbiam. Denique ex fide, quam Eva serpentis promissioni, et verbis dedit, satis probabiliter colligitur, Eam appetuisse excellentiam a serpente promissam inordinato modo, et ultra sue nature proportionem, quod ad superbiam pertinet.

12. Arguitur ex duobus illis peccatis infidelitatem præcessisse. — Inter hæc autem duo peccata dubitari potest, quodnam illorum prius fuerit. Nam quod præcesserit infidelitas probari potest, quia prius Eva credit vera esse verba serpentis, quam excellentiam scientiæ et similitudinis ad Deum inordinate appeteret, sed infidelitas consummata est in illa credulitate, superbia vero in hoc appetitu: ergo præcessit infidelitas superbiam. Major probatur, primum ex Augustino 14, de Civit., cap. 17, ubi de primis hominibus ait: *Hoc itaque cognoverunt, quod felicius ignorarent si Deo credentes, et obedientes non committerent, quod eos cogerer, experiri infidelitas, et inobedientia, quid nocerent*: ubi infidelitatem ponit tanquam radicem, et initium totius lapsus primorum hominum. Deinde ratione, quia judicium intellectus præcedit actum appetendi, nam est causa illius, et in hoc particulari facto non appetisset Eva similitudinem Dei, nisi creditisset serpentis dicenti, sibi esse possibilem, quia sola apprehensio sine judicio non sufficit ad inducendum affectum. Et quamvis fortasse posset aliquis simpliciter ferri ad impossibile, et a fortiori ad bonum apprehensum nondum judicatum possibile: nihilominus efficaci affectu, nemo potest appetere, nisi quod judicat sibi esse possibile. At vero appetitus Eva fuit efficax, cuius signum est, quia ex vi illius statim applicavit media, aspiciendo attente pulchritudinem cibi, et applicando manum ad tollendum illum de arbore, et comedendum: ergo talis appetitus ex præcedenti deceptione, et errore processit.

13. Objectioni occurritur. — Dices, non potuisse foeminam decipi antequam peccaret, quia in statu innocentiae nulla poterat esse deceptione, ut supra dictum est. Respondetur decep-